

K. Ł.

Sprawozdanie Naczelnej Rady Adwokackiej z działalności adwokatury w 1988 roku

Palestra 33/8-10(380-382), 97-117

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

na wyrządzeniu szkody w wyniku legalnego lub nielegalnego wykonywania czynności przez organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

3) Odpowiedzialność Skarbu Państwa z art. 487 k.p.k. opiera się na zasadzie szczególnego ryzyka. W motywacji tej zasady w omawianym wypadku wysuwają się na czoło gwarancje praw poszkodowanego oraz dobro wymiaru sprawiedliwości oparte na zasadach niezawisłości sędziowskiej i swobodnej oceny dowodów.⁵³

4) Ogólnymi przesłankami odpowiedzialności jest powstanie szkody i adekwatny związek przyczynowy zachodzący między nieustalonym pozbawieniem wolności a szkodą.

5) Nie zachodzi potrzeba badania normalności następstw, gdy:

- szkoda jest następstwem nieprawidłowości przebiegu orzeczonej kary lub tymczasowego aresztowania,
- krzywda wynika ze zdarzeń enumeratywnie wymienionych w art. 445 k.c.

6) Na podstawie art. 362 k.c. można w niektórych wypadkach jedynie ograniczyć wysokość odszkodowania, natomiast jego wyłączenie na podstawie art. 5 k.c. możliwe jest tylko wyjątkowo.

⁵³ J. Panowicz-Lipska: op. cit., s. 155.

NACZELNA RADA ADWOKACKA

A. SPRAWOZDANIE NACZELNEJ RADY ADWOKACKIEJ Z DZIAŁALNOŚCI ADWOKATURY W 1988 ROKU*

1. Wstęp

Rok 1988, drugi rok obecnej kadencji najwyższego poza Zjazdem organu adwokatury polskiej, przypadł na okres szczególnej intensyfikacji ruchów społecznych i działania władz, zmierzających do przywrócenia demokratycznego porządku w naszym Państwie i ostatecznego rozliczenia się ze wszystkimi zjawiskami wypaczeń życia prawnego i politycznego w przeszłości, wśród których szczególnie ponurym cieniem kładzie się okres stalinowskiego bezprawia. Adwokatura zawsze opowiadała się za modelem państwa prawnego, w którym podstawowym narzędziem i regulatorem wykonywania władzy politycznej oraz integrowania więzi społecznych jest norma prawna, działająca w kontekście norm etycznych i kulturowych.

* Przyjęte na posiedzeniu NRA w dniu 25 lutego 1989 r. uchwałą nr 1/VIII/89 i przesłane Rządzie Państwa.

Te ideały zostały szczególnie wyeksponowane podczas uroczystości obchodów 70-lecia adwokatury w niepodległym Państwie Polskim, zorganizowanej w grudniu 1988 r. Wyryte na wydany z tej okazji pamiątkowym medalu słowa: „Prawo, Ojczyzna, Honor” miały w założeniu organizatorów tej rocznicy stanowić i stanowity wyraz ciągłości znaczenia tych ideałów, z jakimi adwokatura weszła w swój niepodległy byt w roku 1918.

W tym duchu podjęte też zostały w październiku 1988 r. dwie podstawowe uchwały Naczelnej Rady Adwokackiej, a mianowicie uchwała o określeniu stanowiska adwokatury w odniesieniu do zadań, jakie stoją przed prawem i prawnikami na obecnym etapie rozwoju życia politycznego i prawnego państwa, oraz uchwała o współdziałaniu adwokatury z Rzecznikiem Praw Obywatelskich. W obu tych uchwałach adwokatura opowiada się za takim systemem, który dawałby prawo obywatelstwa różnorodnym formom egzystencji narodowej i umożliwiałby obywatelom uczestniczenie w życiu politycznym, gospodarczym, społecznym i kulturalnym na podstawie ich indywidualnie określonych i wyznawanych poglądów i kwalifikacji. Oba wspomniane dokumenty, będące dla adwokatury źródłami prawa samorządowego, podnoszą koncepcję pluralizmu do rangi gwaranta poszanowania podmiotowości i godności osoby ludzkiej, stanowiących dobro nadrzędne nad doraźnymi racjami i interesami grup rządzących.

Naczelna Rada Adwokacka w roku 1988 nie traciła z pola swego widzenia treści art. 1 prawa o adwokaturze, który jest ważnym punktem odniesienia prawnego do działalności na rzecz ochrony praw i wolności obywatelskich oraz na rzecz współdziałania w tworzeniu i stosowaniu prawa. Podkreślając swój szacunek dla Sądu Najwyższego, jako naczelnego organu władzy sądowniczej, Naczelna Rada Adwokacka na swym posiedzeniu w październiku 1988 r. wyraziła pogląd, że wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1984 r., który odmówił adwokaturze prawa do wypowiedzania się na tematy wykraczające poza sferę ściśle profesjonalną (pomoc prawna na rzecz obywateli), nie da się pogodzić nie tylko z treścią art. 1 p.o.a., z ambicjami i przygotowaniem adwokatury, ale również z szeroko pojętym interesem społecznym.

Opirając się na takim właśnie przekonaniu adwokatura realizowała swą działalność na rzecz prawa i praworządności przez uczestniczenie jej przedstawicieli we wszystkich gremiach kodyfikacyjnych powołanych do reformy prawa cywilnego, a zwłaszcza do reformy prawa karnego, która przeszła już przez etap opracowania wstępnych założeń do tego prawa, odzwierciedlających potrzebę ochrony społeczeństwa przed sprawcami przestępstw przy jednoczesnym optymalnym zabezpieczeniu gwarancji procesowych dla osób uczestniczących w procesie karnym — również pod kątem

treści ratyfikowanych przez Polskę Międzynarodowych Paktów Praw Człowieka.

Adwokatura w roku 1988 stanęła u progu przemian gospodarczych rodzących potrzebę zachowań ekonomicznych w skali całkowicie odmiennej w porównaniu ze starymi przyzwyczajeniami i nawykami. Uchwalona przez Sejm ustawa o działalności gospodarczej ingeruje bezpośrednio również w sprawy adwokatury w tym znaczeniu, że poszerza jej tradycyjne pole działalności (wyrażające się w obsłudze prawnej podmiotów indywidualnych) o zupełnie nowe regiony aktywności, tj. o obsługę prawną podmiotów gospodarczych w ramach ich działalności wytwórczej i usługowej. Stawia to przed adwokatami konkretne zadania przygotowania się do podjęcia tych obowiązków, a konkretnie — przygotowania zawodowego. Właśnie w roku 1988 NRA zorganizowała jednoroczny cykl szkolenia adwokatów w zakresie prawa gospodarczego, finansowego, podatkowego, handlowego i innych. W roku 1989 czynione są przygotowania do kontynuacji tych studiów w myśl założenia, że społeczeństwo jest zainteresowane nie tylko prawidłowym funkcjonowaniem gospodarki z punktu widzenia ekonomicznego, ale również z punktu widzenia tej zgodności z prawem. Potrzeba podjęcia tych studiów przez adwokatów wynika również z przesłanek materialnych spowodowanych faktem, że w tradycyjnych dotychczasowych domenach obsługi prawnej (prawo cywilne i prawo karne) źródła dochodów dla około 4.000 czynnych zawodowo adwokatów zaczynają powoli wysychać, co rodzi potrzebę poszukiwania — wzorem adwokatów zachodnioeuropejskich i rekonstruującej się adwokatury radzieckiej — nowych domen działalności zawodowej i nowych możliwości utrzymania.

W roku sprawozdawczym jednym z głównych zadań Naczelnej Rady Adwokackiej była konsolidacja struktur samorządowych, doskonalenie zasad działania adwokatury zgodnie z literą i duchem prawa o adwokaturze w celu coraz lepszego spełniania przez nią swych obowiązków na rzecz społeczeństwa i porządku prawnego.

Naczelna Rada Adwokacka zdaje sobie sprawę z tego, że realizacja koncepcji samorządności jest szczególnie trudna w systemie polityczno-prawnym, który przez ostatnie 40 lat nie wypracował dla samorządu nie tylko właściwych form instytucjonalnych, ale również dostatecznie sprzyjającego klimatu. Starania o prawo obywatelstwa dla samorządu były w roku sprawozdawczym trudne, czego wyrazem jest cały obraz kontaktów NRA z Ministrem Sprawiedliwości w dziedzinie wielu podstawowych koncepcji dotyczących istnienia i działania adwokatury. Naczelna Rada Adwokacka, zdając sobie sprawę z długotrwałości procesu wrastania idei samorządu w tkankę polityczno-prawną państwa, spełnia, jak się zdaje, również i

w tym zakresie wyznaczone jej przez prawo i potrzeby społeczne zadania.

2. Charakterystyka stanu adwokatury oraz społeczne zaangażowanie adwokatów w 1988 r.

Według stanu na dzień 31 grudnia 1988 r. adwokatury polska liczyła 6.693 adwokatów, w tym: 3.846 wykonujących zawód w 413 zespołach adwokackich, 118 wykonujących zawód indywidualnie w 116 kancelariach, 1.316 wykonujących inne zawody, przeważnie zawód radcy prawnego lub nauczyciela akademickiego, 1.413 emerytów oraz 506 aplikantów adwokackich.

W 1988 roku wpłynęło 410 wniosków o wpis na listę adwokatów (o 9 wniosków więcej niż w roku ubiegłym). Od osób, które odbyły aplikację adwokacką, pochodzą 120 wniosków. Stanowi to wzrost aż o 47 wniosków w porównaniu z ubiegłym rokiem. Jest to okoliczność pomyślna, napędzająca otuchą na przyszłość, albowiem oznacza to zdecydowaną zmianę na korzyść w porównaniu z okresem ubiegłego roku. Radcowie prawni złożyli 123 wnioski, sędziowie i prokuratorzy — odpowiednio 64 i 95 wniosków. Zaledwie 4 wnioski—złożyli pracownicy nauki, 3 wnioski arbitrzy oraz tylko jeden notariusz. Pozytywnie załatwiono 349 wniosków. Z tej liczby organy samorządu wpisały 338 osób, a Minister Sprawiedliwości 11 osób w trybie uwzględnienia odwołań zainteresowanych. Ponadto Minister Sprawiedliwości w 23 wypadkach udzielił zezwoleń na prowadzenie kancelarii indywidualnych.

O wpis na listę aplikantów adwokackich wpłynęło 254 wnioski. Organ samorządu wpisały z tej liczby kandydatów 88 osób, a Minister Sprawiedliwości w trybie odwoławczym dalsze 11 osób. Liczba kandydatów starających się o wpis na listę aplikantów adwokackich, podobnie jak w latach ubiegłych, znacznie przekroczyła możliwości ich kształcenia.

Dokonywane przez Ministra Sprawiedliwości wpisy na listę aplikantów adwokackich powodowały z reguły przekroczenie planu rozmieszczenia, co oznaczało dla tych osób brak etatów, a tym samym brak środków finansowych na opłacenie ich wynagrodzenia i wykształcenia zawodowego.

Opisana sytuacja sprowadza się do tego, że Minister Sprawiedliwości wydaje decyzje, których skutki finansowe ponosi adwokatura ze składek swoich członków. Jeśli ponadto zważy się, że samorząd adwokacki nie korzysta z żadnych dotacji z zewnątrz, to postulat odstąpienia przez resort sprawiedliwości od wydawania takich decyzji w przyszłości ma dla adwokata istotne znaczenie.

Wykonywanie zawodu adwokata łączy się z reguły z pracą społeczną, przede wszystkim z przynależnością do organizacji społeczno-

-politycznych lub do tych zrzeszeń społecznych, których cele są szczególnie bliskie lub zbieżne z zadaniami adwokatury. Do takich należą zwłaszcza Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego i Zrzeszenie Prawników Polskich, gdzie adwokaci są członkami władz naczelnych. Zasiadają również, jak to miało miejsce w minionych okresach sprawozdawczych, w Radzie Konsultacyjnej przy Przewodniczących Rady Państwa PRL, w Radzie Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów, w Komisji do Spraw Reformy Prawa Karnego, w Komisji do Spraw Reformy Prawa Cywilnego oraz w radach naukowych innych organizacji prawniczych. Wielu adwokatów należy do grupy założycielskiej tworzącego się Społecznego Komitetu Ochrony Praw Człowieka.

W roku sprawozdawczym adwokaci aktywnie włączyli się do kampanii wyborczej do rad narodowych. Bardzo wielu członków adwokatury zostało zgłoszonych jako kandydaci na kandydatów na radnych. Niektórzy z nich zostali wybrani zarówno do rad narodowych stopnia podstawowego, jak i do rad stopnia wojewódzkiego.

W roku minionym podjęto zakres współdziałania z samorządem radców prawnych. Uchwała w tym względzie została podjęta na wspólnym posiedzeniu Prezydium NRA i Prezydium KRRP w dniu 17 lutego 1988 r. Przewiduje ona porozumienie w zakresie:

- doskonalenia zawodowego adwokatów i radców prawnych,
- szkolenia aplikantów adwokackich i radców prawnych,
- legislacji, etyki zawodowej oraz postępowania dyscyplinarnego.

Podjęto nadto współpracę w zakresie oceny projektów ustaw o podejmowaniu działalności gospodarczej oraz zmiany ustawy o radcach prawnych.

Warto tu wspomnieć również o ciekawych inicjatywach młodzieżowych obu samorządów — adwokackiego i radcowskiego. Niezależnie od tego „Komisja Młodych przy Naczelnej Radzie Adwokackiej” nawiązała kontakt z „Komisją do Spraw Młodzieży Prawniczej Zarządu Głównego Zrzeszenia Prawników Polskich”. Reprezentant Komisji uczestniczył w 1988 r. w naradzie przewodniczących Komisji do spraw młodzieży prawniczej poszczególnych zarządów wojewódzkich ZPP. Głównym przedmiotem obrad było rozważenie możliwości poprawy warunków życia i pracy młodych prawników, a także doskonalenia i awansu zawodowego.

Pod auspicjami Komitetu do Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej powstała w ubiegłym roku fundacja pn. „Talent — Promocje — Postęp”, stawiająca sobie za cel pomoc dla najzdolniejszych młodych przedstawicieli różnych zawodów. Do składu Zespołu Doradczego tej fundacji został zaproszony przewodniczący Komisji Młodych przy Naczelnej Radzie Adwokackiej. Może to być ewentualnie jedna z form promocji życiowej najzdolniejszych aplikantów i młodych adwokatów.

3. Doskonalenie zawodowe adwokatów oraz kształcenie aplikantów adwokackich

W okresie sprawozdawczym sprawa doskonalenia zawodowego adwokatów oraz przygotowania aplikantów adwokackich do wykonywania zawodu należała, jak to zawsze w latach poprzednich, do podstawowych zadań organów samorządowych adwokatury wszystkich szczebli. Prowadzone było ono oczywiście niezależnie od działalności Ośrodka Badawczego Adwokatury, którego działalność jest nakreślona w osobnym rozdziale.

Na szczeblu centralnym zorganizowane trzy sympozja:

- a) w dniach 14, 15, 16 i 17 kwietnia 1988 r. na temat podziału majątku dorobkowego małżonków. Program opracował adw. dr Zdzisław Krzemiński, a wykładowcami obok niego byli emerytowany sędzia SN J. Pietrzykowski i adw. Leszek Frączek. Dla uczestników sympozjum (28 osób) adw. dr Wiesław Łukawski opracował dwa zestawy orzecznictwa Sądu Najwyższego poświęcone temu zagadnieniu. Uczestnicy sympozjum zakupili 49 tych zestawów;
- b) w dniach 23 i 23 października 1988 r. na temat prawa celnego i prawa podatkowego. Program opracował adw. Stefan Wurzel. Wykładowcami byli mgr Andrzej Rusek z Ministerstwa Handlu Zagranicznego oraz adw. Andrzej Warfołomiejew. W sympozjum udział wzięło 49 osób;
- c) w dniach 5, 6 i 7 listopada 1988 r. na temat opracowania projektów umów i wniosków dotyczących spółek z o.o. Sympozjum to stanowiło uzupełnienie seminarium organizowanego na ten temat przez Ośrodek Badawczy Adwokatury. Program opracował adw. dr Wiesław Łukawski. Zajęcia prowadzili: dr Jerzy Modrzejewski i dr Wojciech Marek z Uniwersytetu Warszawskiego. Uczestnicy sympozjum (41 osób) otrzymali opracowanie pt. „Prawo dewizowe”. Na sympozjum zgłosiło się aż 98 osób. Dla pozostałych kandydatów zajęcia zostaną powtórzone na wiosnę 1989 r.

W pierwszym półroczu 1989 r. przewiduje się zorganizowanie dwóch sympozjów poświęconych prawu gospodarczemu na tle ostatnio wydanych aktów prawnych dotyczących działalności gospodarczej oraz nowego systemu podatkowego.

Kontynuowane są zajęcia w zakresie doskonalenia zawodowego (organizowane przez zespoły adwokackie), polegające głównie na zapoznawaniu się z bieżącym orzecznictwem Sądu Najwyższego oraz stanowiskiem doktryny.

Podobnie jak w latach ubiegłych, Naczelna Rada Adwokacka oraz okręgowe rady adwokackie przywiązują ogromną wagę do prawidłowego przeprowadzenia corocznego cyklu pełnego kształ-

cenia wszystkich aplikantów adwokackich z udziałem wybitnych wykładowców. Na szczeblu centralnym zorganizowano specjalnie dla aplikantów przystępujących do egzaminów adwokackich trzy sympozja unifikacyjne, które charakteryzowały się wysoką frekwencją. Zbadano także programy szkoleniowe okręgowych rad adwokackich, a także konkretnie sposób szkolenia w wybranych izbach adwokackich, a mianowicie w Warszawie, Łodzi, Krakowie i Gdańsku. W każdym egzaminie adwokackim bierze udział przedstawiciel NRA.

4. Zagadnienia etyki zawodowej i sprawy dyscyplinarne

W poprzednim okresie sprawozdawczym został uchwalony w dniu 25 października 1987 r. na plenarnym posiedzeniu Naczelnej Rady Adwokackiej nowy Zbiór zasad etyki adwokackiej i godności zawodu. W dniu tym zakończyły się długie prace nowelizacyjne nad Zbiorem. Rozpoczął się nowy etap — tróski o popularyzację zawartych w nim zasad. Akcją tę w okresie sprawozdawczym prowadzono w ramach organizacyjnych Komisji Seniorów działającej przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Warszawie oraz przy innych radach adwokackich. W ramach tej akcji zostały ogłoszone liczne odczyty poświęcone Zbiorowi oraz jedno spotkanie dyskusyjne z adwokatami-radcami prawnymi na temat Zbioru. Referentami byli adwokaci: dr Zdzisław Krzemiński oraz dr Władysław Pociąg. Spotkania te wywołały duże zainteresowanie stołecznego środowiska adwokackiego i odbyły się przy wysokiej frekwencji wskazującej na potrzebę tego rodzaju popularyzacji Zbioru w innych izbach adwokackich. W prelekcjach szczególny nacisk został położony na problematykę związaną z obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej adwokata.

W okresie sprawozdawczym do Rzecznika Dyscyplinarnego NRA wpłynęło 9 spraw, a 2 pozostały z roku ubiegłego, łącznie zatem, podobnie jak w poprzednim okresie sprawozdawczym, należało rozpoznać 11 spraw.

Wobec jednego obwinionego wniesiono akt oskarżenia. W 5 sprawach odmówiono wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, a w 3 sprawach umorzono postępowania z powodu braku podstaw do wniesienia aktu oskarżenia.

Rodzaj zarzutów w tych sprawach kształtował się następująco:

— nadużycie wolności słowa	— 2
— nieprawidłowe rozliczenie finansowe	— 1
— naruszenie obowiązków zawodowych	— 2
— naruszenie etyki zawodowej	— 3
— inne	— 3

Sąd Najwyższy rozpoznawał 8 rewizji nadzwyczajnych, w tym 2 wniesione przez Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej, a 6 przez Ministra Sprawiedliwości. Jedna z nich została przez Sąd Najwyższy oddalona. W czterech sprawach Sąd Najwyższy zmienił zaskarżone orzeczenie, podwyższając wymiar kary, jedną zaś przekazał do ponownego rozpoznania.

W 1988 r. wpłynęło do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego 40 odwołań, z których rozpoznano 37. 25 z tych odwołań pochodziło od obwinionych i ich obrońców, 15 od rzeczników dyscyplinarnych i 9 od pokrzywdzonych. 11 orzeczeń utrzymano w mocy, w 4 wypadkach kary podwyższono, a w 5 złagodzone. Pozostałe sprawy przekazano do ponownego rozpoznania bądź postępowanie umorzono.

Sprawy rozpoznawane przez WSD dotyczyły w przeważającej mierze naruszenia obowiązków zawodowych i etyki zawodowej (21 spraw). Pozostałe dotyczyły m.in. naruszenia wolności słowa, rozliczeń finansowych i in.

Obserwacja zachowań adwokatów i aplikantów adwokackich prowadzi do wniosku, że problematyka etyki adwokackiej, tak istotna z punktu widzenia prawidłowości wykonywania zawodu, nie daje podstaw do niepokoju, co nie oznacza, że stan pod tym względem jest całkowicie zadowalający.

W okresie sprawozdawczym wpłynęło 134 skargi (tj. o 15 mniej niż w roku ubiegłym).

Merytorycznie załatwiono 117, z tego za zasadne uznano 10.

Skargi (30), częściowo przekazane za pośrednictwem Ministerstwa Sprawiedliwości, pochodziły głównie od klientów, od URM było ich 3, od ZPP — 2, od Kancelarii Rady Państwa — 1, od Prokuratury Generalnej — 2, od Prokuratury Wojskowej — 1, od Sądu Rejonowego — 1, od Komitetu d/s Radia i Telewizji — 1, od Redakcji „Prawa i Życia” — 1.

17 skarg dotyczyło członków organów samorządu (wszystkie uznano za bezzasadne), a 30 — to odwołania od decyzji ORA.

Główną tematyką poruszoną w skargach było naruszenie obowiązków zawodowych (67), naruszenie etyki adwokackiej (43), rozliczeń finansowych (21) oraz 3 inne.

Skargi dotyczyły niżej wymienionych Izb Adwokackich: Białystok — 2, Bielsko-Biała — 4, Bydgoszcz — 1, Częstochowa — 4, Gdańsk — 5, Katowice — 18, Kielce — 6, Kraków — 12, Lublin — 4, Łódź — 5, Olsztyn — 2, Opole — 2, Płock — 2, Poznań — 16, Rzeszów — 3, Siedlce — 3, Szczecin — 4, Toruń — 5, Wałbrzych — 3, Warszawa — 29, Wrocław — 3, Zielona Góra — 1; razem 134 skargi.

Do załatwienia pozostało 17 skarg, z czego 7 przekazano rzecznikom dyscyplinarnym.

5. Nadzór nad okręgowymi radami adwokackimi oraz działalność wizytacyjna

W ramach ustawowych uprawnień Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej sprawuje nadzór nad działalnością okręgowych rad adwokackich i zespołów adwokackich. Z tego tytułu kontroluje ono wszystkie podejmowane przez okręgowe rady uchwały pod względem ich zgodności z prawem, a także rozpoznaje odwołania od uchwał rad adwokackich oraz skargi na ich działalność.

W okresie sprawozdawczym Prezydium NRA rozpoznano 373 odwołania od uchwał okręgowych rad adwokackich, w tym: 78 odwołań w sprawach wpisu na listę adwokatów, 50 w sprawach o wpis na listę aplikantów adwokackich, 146 dotyczących zmiany lub wyznaczenia siedziby, 66 w sprawach zezwolenia na wykonywanie zawodu indywidualnie i 33 w innych sprawach. 37 uchwał uchylono z urzędu.

Jedną z istotnych form nadzorowania działalności okręgowych rad adwokackich oraz zespołów adwokackich są wizytacje przeprowadzane w dwóch pionach: przez Centralny Zespół Wizytatorów przy Naczelnej Radzie Adwokackiej oraz przez zespoły wizytatorów działające przy okręgowych radach adwokackich.

W okresie sprawozdawczym Centralny Zespół Wizytatorów przeprowadził 62 wizytacje, w tym 23 wizytacje w okręgowych radach adwokackich, 34 wizytacje w zespołach adwokackich oraz 5 wizytacji w indywidualnych kancelariach adwokackich. W stosunku do roku minionego liczba wizytacji centralnie przeprowadzonych wzrosła o 9, obejmując prawie wszystkie okręgowe rady adwokackie. Jedynie wskutek przyczyny losowej (śmierć wizytatora wyznaczonego do przeprowadzenia wizytacji ostatniej rady) nie udało się wykonać zaplanowanego wizytowania wszystkich okręgowych rad adwokackich.

Przedmiotowo zakres wizytacji nie odbiegał od corocznego profilu tych czynności.

W okręgowych radach adwokackich poddano badaniu prawidłowość wykonywania ustawowych i regulaminowych zadań, a także sposób funkcjonowania biur. Na plan pierwszy wysuwa się prawidłowość oraz terminowość załatwiania spraw indywidualnych oraz realizacji uchwał Naczelnej Rady Adwokackiej oraz uchwał własnych, terminowość załatwiania skarg i zażaleń oraz spraw dyscyplinarnych, szkoleniowych, a także kontrola finansów własnych i zespołów adwokackich działających w okręgu wizytowanej rady. Oczywiście wyliczenie to nie wyczerpuje wszystkich czynności, które w toku wizytacji należy podjąć. Zazwyczaj w toku wizytacji przeprowadza się wszelkie czynności podyktowane głównemu celowi — doskonalenie funkcjonowania samorządu adwokackiego.

W toku przeprowadzonych wizytacji okręgowych rad adwokackich nie stwierdzono istotnych uchybień.

Inaczej przedstawia się sytuacja w zespołach adwokackich. Zachodzi w tym zakresie pewna prawidłowość — dużo uchybień ujawniły wizytacje zespołów adwokackich funkcjonujących w miastach będących siedzibami okręgowych rad adwokackich. W zespołach tych w szczególności występują nieprawidłowości w zapisach na koncie „208”, a także często przetrzymywane są na rachunku kosztów kwoty wpłat, które w chwili przyjęcia zlecenia powinny być księgowane na kontach wynagrodzeń i ryczałtów. W zespołach potocznie zwanych „terenowymi” problem ten nie występuje prawie zupełnie, natomiast istotnymi bolączkami są poważne trudności lokalowe oraz sytuacja finansowa, która niewiele się zmieniła po wprowadzeniu w życie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 lipca 1988 r.

Z przyczyn wyżej przedstawionych zaplanowano na rok 1989 przeprowadzenie wizytacji przeważnie w zespołach działających w miastach wojewódzkich, a w szczególności w tych, które są siedzibami okręgowych rad adwokackich.

Wizytacje przeprowadzone w kancelariach indywidualnych nie wykazały usterek. Kancelarie te pracują z reguły w dobrych warunkach lokalowych oraz są odpowiednio, zgodnie z przepisami, oznaczone tabliczkami informującymi o dniach i godzinach przyjęć.

Przechodząc do pionu wizytacyjnego okręgowych rad adwokackich, należy stwierdzić, że w okresie sprawozdawczym mieliśmy 411 zespołów adwokackich i 94 kancelarii indywidualnych, z tym uzupełnieniem, że w drugim półroczu 1988 r. powołano dwa nowe zespoły adwokackie i 38 kancelarii indywidualnych, łącznie zatem istnieje na dzień 31.XII.1988 r. 413 zespołów oraz 116 takich kancelarii. Liczne nowe jednostki korporacyjne nie są objęte niniejszym sprawozdaniem, albowiem jeśli chodzi o kancelarie indywidualne, to decyzje Ministra Sprawiedliwości były wydane głównie w IV kwartale minionego roku.

Okręgowe rady adwokackie w okresie sprawozdawczym wykonały:

- a) w zespołach adwokackich 310 wizytacji, w tym 10 problemowych,
- b) w kancelariach indywidualnych 40 wizytacji, łącznie więc 350 wizytacji.

W związku z przeprowadzonymi wizytacjami okręgowe rady adwokackie wydały 157 zaleceń powizytacyjnych.

W okresie sprawozdawczym Centralny Zespół Wizytatorów wydał obowiązujące okręgowe rady adwokackie od 1 lutego 1988 r. szczegółowe wytyczne pracy terenowych zespołów wizytatorów. Określają one sposób planowania i przeprowadzania wizytacji wedle

podanych instrukcji, ustalania terminów, nadsyłania protokołów wizytacji, a także zawierają wskazania dotyczące analizowania ustaleń poczynionych w toku wizytacji i wydawania zaleceń powizytacyjnych oraz ich egzekwowania. Wyniki wizytacji powinny być na zebraniach członków zespołów adwokackich omawiane w celu unikania na przyszłość stwierdzonych uchybień.

Z analizy nadsyłanych do Centralnego Zespołu Wizytatorów protokołów wizytacji zespołów adwokackich wynika, że najczęstszymi błędami jest tolerowanie przez okręgowe rady adwokackie i przetrzymywanie na koncie „208” kwot, które powinny być przeksięgowane, oraz niedokładność, a nawet niedbalstwo w wypełnianiu kart ewidencyjnych.

6. Zagadnienia finansowe, inwestycyjne i socjalno-bytowe

Sytuację finansową adwokatury w 1988 r. należy rozpatrywać przy uwzględnieniu nowych stawek wynagrodzeń wynikających z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 lipca 1988 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości (Dz. U. Nr 25, poz. 180) i z uchwały Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 3 sierpnia 1988 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu innym niż przed organami wymiaru sprawiedliwości (M.P. Nr 23, poz. 214).

Powyższe przepisy wprowadziły 90-procentowy ryczałt na koszty administracyjne zespołów adwokackich oraz wydatnie podwyższyły stawki za czynności adwokackie.

Wprowadzenie nowych opłat za czynności adwokackie spowodowało, że pomimo znacznego wzrostu kosztów utrzymania zespołów przeciętne wynagrodzenie netto adwokata zatrudnionego w pełnym wymiarze wzrosło z kwoty 37.284 zł miesięcznie w 1987 r. do kwoty 54.693 zł miesięcznie w 1988 r. Wzrosły również wpływy na ryczałt administracyjny, co w konsekwencji spowodowało, że na fundusz inwestycyjny NRA wpłynęła kwota 48.590.474 zł.

Fundusz inwestycyjny NRA został rozdysponowany między rady adwokackie z przeznaczeniem na pokrycie kosztów budowy lokali dla zespołów oraz remontów lokali zespołów. Ponadto znaczne kwoty z tego funduszu zostały przeznaczone na znajdujący się w posiadaniu adwokatury Dom Pracy Twórczej w Grzegorzewicach. Środki, którymi dysponowała adwokatura w 1988 r. na działalność inwestycyjno-remontową, były niewystarczające i nie pozwoliły na pokrycie przez okręgowe rady adwokackie wszystkich potrzeb inwestycyjno-remontowych.

Należy również podkreślić, że sytuacja finansowa w tym zakresie nie pozwoliła adwokaturze na skorzystanie z oferty Ministra Sprawiedliwości w zakresie udziału finansowego w budowie lokali dla

zespołów adwokackich w nowo budujących się gmachach sądów (udział adwokatury miał wynosić kwotę około 200.000.000 zł).

Szybko zmieniająca się sytuacja ekonomiczna, wprowadzenie w życie reformy gospodarczej i w konsekwencji uchwalenie przez Sejm PRL aktów prawnych w zakresie działalności gospodarczej wpłynęło w sposób istotny na sytuację finansową zespołów adwokackich. Konieczne jest zapewnienie zespołom równych praw z innymi podmiotami gospodarczymi, w szczególności w zakresie możliwości ustalania wysokości wynagrodzeń za czynności adwokackie na podstawie umowy z klientem.

Prezydium NRA, widząc taką konieczność, wystąpiło do Ministra Sprawiedliwości o nowelizację rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie przez danie możliwości kierownikom zespołów ustalania wysokości wynagrodzeń na podstawie umowy z klientem.

Adwokatura kontynuowała działalność socjalno-bytową we wszystkich dotychczasowych kierunkach, przede wszystkim w postaci świadczenia z odpisów od wynagrodzeń netto adwokatów, w postaci pomocy materialnej dla adwokatów emerytów i rencistów oraz tych kolegów i członków ich rodzin, którzy znaleźli się w najtrudniejszych warunkach finansowych i losowych. Również w ubiegłym roku z przyczyn niezależnych od samorządu nie zostały zrealizowane starania NRA zmierzające do zintensyfikowania tej pomocy, m.in. przez wprowadzenie zasady stwarzającej możliwość pokrywania składek na ten cel z ryczałtu.

Zespół sanatoryjny NRA, opierając się na opiniach i zaświadczeniach lekarskich, kierował adwokatów na leczenie w sanatoriach.

7. Współpraca z adwokatami zagranicznymi

W roku 1988 nastąpiło znaczne ożywienie bezpośrednich kontaktów zawodowych z adwokatami innych krajów. Wiąże się to z ogólną tendencją do rozszerzania wymiany informacji naukowej i zawodowej we wszystkich dziedzinach życia. Zjawisko to objęło również sferę życia prawniczego. Kontakty adwokatury polskiej z zagranicą są wynikiem wieloletniej działalności Naczelnej Rady Adwokackiej na tym polu, co przynosi coraz bardziej liczące się owoce.

Omawiając poszczególne spotkania, należy podkreślić znaczenie seminarium zorganizowanego przez IBA (International Bar Association) w Moskwie z udziałem przedstawicieli adwokatury krajów zachodnich i prawników radzieckich. Adwokatura polska, która jest członkiem IBA, była reprezentowana na tym seminarium przez trzyosobową delegację, na czele której stał Prezes NRA adw. dr Kazimierz Łojewski, a w jej skład wchodził: dziekan ORA w War-

szawie adw. Maciej Dubois oraz członek Prezydium NRA adw. Mieczysław Frelich. Temat tego seminarium, ustalony przez IBA wspólnie z gospodarzami radzieckimi, obejmował zagadnienia międzynarodowego obrotu prawnego w dziedzinie gospodarczej, międzynarodowe prawo prywatne oraz problemy szersze, to jest prawa człowieka. Seminarium odbywało się pod protektorem W. Kuźnięcowa, ministra sprawiedliwości Rosyjskiej Federacyjnej Republiki Radzieckiej, oraz S. W. Shankardassa, prezesa IBA (przedstawiciela adwokatury Indii).

Znaczącym wydarzeniem była wizyta delegacji Naczelnej Rady Adwokackiej w Pekinie na zaproszenie adwokatów Chińskiej Republiki Ludowej. Gospodarze, którzy w dziedzinie rozwiązań organizacyjnych swojej adwokatury poszukują wzorów i interesują się zwłaszcza ustrojem adwokatury w krajach socjalistycznych, z najwyższą uwagą zapoznawali się ze szczegółami życia zawodowego i rozwiązaniami prawnymi ustroju adwokatury polskiej. W trakcie tej wizyty, która odbyła się w miesiącu maju 1988 r., przedstawiciele adwokatury chińskiej uzgodnili z delegacją NRA, że na koszt strony chińskiej zapewnione zostanie jedno miejsce dla młodego adwokata polskiego w Pekinie w celu odbycia przezeń jednorocznego stażu poświęconego zagadnieniom prawnym polsko-chińskiego obrotu gospodarczego, rozwijającego się bardzo szybko w ostatnim okresie.

We wrześniu 1988 r. odbył się w Barcelonie kongres innej organizacji adwokatury, a mianowicie Union Internationale des Avocats. Na kongresie tym adwokatów polską reprezentował sekretarz redakcji „Palestry” adw. Janusz Krzaczek. Kongres poświęcony był przede wszystkim zagadnieniom międzynarodowego obrotu prawnego zarówno w dziedzinie gospodarczej jak i w dziedzinie praw człowieka. Adw. Janusz Krzaczek uczestniczył w pracach komisji zajmującej się prawami obrony przed sądem i prawami człowieka.

Tradycyjnie żywe i pożyteczne są kontakty adwokatury polskiej z adwokatami francuską. W kwietniu 1988 r. złożyła w Polsce wizytę delegacja pod przewodnictwem dziekana Rady Adwokackiej w Paryżu adw. Philippe Lafarge. Goście francuscy rewizytowani byli przez delegację NRA w listopadzie 1988 r. Dodać należy, iż w ramach tej współpracy trwającej ponad dwadzieścia lat, polscy aplikanci adwokaccy odbywają dwumiesięczne staże w grupach dwuosobowych w Paryżu, przy czym koszt tej imprezy — łącznie z przejazdem — pokrywany jest w całości przez stronę francuską. W trakcie stażu młodzi nasi koledzy odbywają praktykę w kancelariach wybitnych adwokatów w Paryżu, biorą także udział w pracy sądów i zapoznają się z ustrojem francuskiego wymiaru sprawiedliwości. W ramach tej akcji, mającej charakter ciągły, dwoje aplikantów adwokackich odbywa obecnie dwumiesięczny staż w Paryżu.

Naczelna Rada Adwokacka otrzymała również w darze od kolegów francuskich nowoczesną kopiarkę kserograficzną wartości około 18.000 dolarów USA.

W październiku 1988 r. odbyła się zorganizowana w Wersalu pod Paryżem konferencja adwokatury, w której wzięli także udział adwokaci polscy. Obradom przewodniczył dziekan Rady Adwokackiej w Krakowie adw. Marian Anczyk, a w skład delegacji wchodził m.in. adw. Andrzej Świątkowski, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Ożywione kontakty z adwokatami zagranicznymi, w szczególności z krajów socjalistycznych, utrzymują także poszczególne okręgowe rady adwokackie. Wymienić należy m.in. ORA: w Katowicach, Opolu, Rzeszowie, Białymstoku, a zwłaszcza ORA w Krakowie.

Sprawozdanie niniejsze, z konieczności odnotowujące najważniejsze wydarzenia z działalności zagranicznej adwokatury polskiej i ujęte w formie skrótowej, nie może pomijać takich wydarzeń, jak udział prezesa NRA adw. dra Kazimierza Łojewskiego wraz z wiceprezesem adw. drem Eugeniuszem Sindlewskim i dziekanem Rady Adwokackiej w Rzeszowie adw. drem Wiesławem Grzegorzycykiem w dorocznej konferencji prezesów adwokatów europejskich w Wiedniu w lutym 1988 r. oraz wygłoszenie przez prezesa NRA dra Kazimierza Łojewskiego we wrześniu 1988 r. na Uniwersytecie Londyńskim wykładu na temat udziału obrońcy w postępowaniu przygotowawczym w polskim procesie karnym. Wykład ten spotkał się z dużym zainteresowaniem adwokatów brytyjskich i z zapowiedzią jego opublikowania w wydawnictwie uniwersyteckim.

Na zakończenie należy dodać, że kontakty z adwokatami zagranicznymi nie mogły być intensywne w stopniu odpowiadającym ich doniosłości, a to ze względu na to, że regułą obowiązującą przy wyjazdach zagranicznych jest pokrywanie ich kosztów przez osoby wyjeżdżające, natomiast koszty pobytu za granicą są pokrywane przez adwokatury zapraszające.

8. Działalność badawcza i wydawnicza

A. Działalność Ośrodka Badawczego Adwokatury

1. W 1988 r. utworzone zostało w ramach Ośrodka Badawczego Adwokatury Informatyczne Centrum Komputerowe. W dniu 18.1.1988 r. podpisane zostało przez Naczelną Radę Adwokacką i Ośrodek Badawczy Adwokatury porozumienie z Ośrodkiem Informatyki w Kancelarii Sejmu, dotyczące współpracy opartej na nieodpłatnych wzajemnych świadczeniach. Zgodnie z tym porozumieniem Ośrodek Badawczy Adwokatury:

1. współpracował w opracowaniu podsystemu komputerowego „Mikrosil” przeznaczonego dla orzecznictwa. Współpraca OBA polegała na konsultacjach prawnych, opracowaniu koncepcji, a następnie tzw. „haseł” do komputera, zwanych w tym systemie „tematami”. Tematy te zostały opracowane do całego kodeksu cywilnego, kodeksu postępowania cywilnego, kodeksu rodzinnego, kodeksu postępowania administracyjnego, prawa wekslowego, kodeksu karnego, kodeksu postępowania karnego, kodeksu karnego wykonawczego i ustawy karnej skarbowej. Omawiany podsystem komputerowy zaczął być stosowany z dniem 28 października 1988 r. po komisyjnym jego przyjęciu;
2. opracował tezy orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego dotyczące 394 orzeczeń z zakresu postępowania administracyjnego wraz z pełną ich aktualizacją. Tezy te zostały już wprowadzone do komputera zarówno w Ośrodku Informatyki Kancelarii Sejmu jak i w Informatycznym Centrum Komputerowym OBA;
3. opracował tezy do orzeczeń Sądu Najwyższego dotyczące 537 orzeczeń z zakresu prawa wekslowego. Tezy te zostały już wprowadzone do komputera (jak wyżej);
4. opracował 1.927 orzeczeń Sądu Najwyższego dotyczące kodeksu cywilnego (za okres 1965—1987);
5. opracował 392 tezy orzeczeń Sądu Najwyższego dotyczące kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (za okres 1965—1987);
6. opracował 1.473 tezy orzeczeń Sądu Najwyższego dotyczące kodeksu postępowania cywilnego (za okres 1965—1987).

Też wymienione w pkt 4, 5 i 6 będą sukcesywnie wprowadzane w roku bieżącym do komputera. Do chwili obecnej zostały opracowane i przygotowane do komputeryzacji 4.723 tezy orzeczeń Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego. Współpraca w/w Ośrodków Informatyki układa się bardzo harmonijnie, co rokuje duże nadzieje na przyszłość.

II. W 1988 r. Ośrodek Badawczy Adwokatury zorganizował i prowadził doskonalenie zawodowe dla 400 adwokatów z całej Polski. Realizując zasadę łączenia teorii z praktyką, Ośrodek Badawczy Adwokatury nawiązał ścisły kontakt z samodzielnymi pracownikami naukowymi Uniwersytetu Warszawskiego. Współpraca polegała na konsultacjach, doborze wykładowców i kierownictwie naukowym nad studiami, przy czym:

1. w zorganizowanym rocznym Studium Prawa Gospodarczego uczestniczyło ponad 280 adwokatów. Obszerny program studiów obejmował omówienie większości aktualnych zagadnień z tego zakresu, dotyczących m.in. kierunku zmian ustawodawczych w prawie gospodarczym oraz struktur organizacyjnych podmiotów obrotu gospodarczego, spółek prawa handlowego i udziału pod-

- miotów zagranicznych w obrocie gospodarczym, a także omawianych licznych zagadnień dotyczących umów, prawa podatkowego i prawa dewizowego. Uczestnicy otrzymali liczne opracowania (m.in. np. orzecznictwo z lat 1934—1939 dotyczące prawa handlowego w zakresie obecnie obowiązującym), komplet aktów normatywnych dotyczących omawianych zagadnień (łącznie ponad 1.400 Dzienników Ustaw i Monitorów), liczne opracowania w formie książkowej i skrypty. Studium zostało zakończone dwudniowym sympozjum w DPTA w Grzegorzewicach, w czasie którego uczestnicy mieli możliwość sprawdzenia zdobytej wiedzy na tle konkretnych przygotowanych tekstów;
2. w zorganizowanym rocznym Studium Prawa Cywilnego uczestniczyło 95 adwokatów. Studium poświęcone było prawu rzeczowemu i zagadnieniom z nim związanym. Uczestnicy Studium otrzymali wydruki opracowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego za okres 23 lat w zakresie tematów: ochrona własności, nabycie i utrata własności, nabycie i utrata własności nieruchomości rolnych, współwłasność, zniesienie współwłasności posiadania, wpisy w księgach wieczystych, wadliwość czynności prawnych, klauzula rebus sic stantibus i zasada nominalizmu, sprzedaż, darowizna, nowe uregulowania obrotu gruntami, odrębna własność lokali, nowe uregulowania dotyczące własności lokali;
 3. w okresie sprawozdawczym zorganizowane zostało roczne Studium Prawa Karnego. Zainteresowanie tą dziedziną prawa było znacznie mniejsze. Poza wykładami uczestnicy wyposażeni zostali również w komplet orzecznictwa Sądu Najwyższego z zakresu omawianych tematów (np. winy, kary, postaci zjawiskowych przestępstw itp.).

III. W roku 1988 wydany został w ramach „Vademecum Adwokata” I Rocznik Ośrodka Badawczego Adwokatury zawierający 14 opracowań o łącznej liczbie 1555 stron. Rocznik otrzymały wszystkie okręgowe rady adwokackie w celu wykorzystania na terenie izb adwokackich. Ponadto „Rocznik” otrzymali również: Rzecznik Praw Obywatelskich, Ministerstwo Sprawiedliwości, Sąd Najwyższy, Naczelny Sąd Administracyjny i wybrane biblioteki. Ośrodek upoważnił wszystkie Okręgowe Rady Adwokackie do powielenia i udostępnienia poszczególnych opracowań według zapotrzebowania zgłaszających się adwokatów.

IV. Na Uniwersytecie Warszawskim, Łódzkim i Wrocławskim zespoły d/s wymowy prowadziły studia wymowy sądowej dla studentów III i IV roku Wydziałów Prawa i Administracji. Były to już po raz czwarty organizowane lektoraty wymowy sądowej. Ponadto OBA zorganizował studium techniki wymowy dla adwokatów. Frekwencja studentów na wykładach była bardzo duża i sięgała liczby 400 osób.

V. Zarząd Klubu Adwokatów Pisarzy OBA przejął żywą działalność w zakresie publikacji utworów adwokatów pisarzy, przede wszystkim na łamach „Palestry Literackiej”. Rozstrzygnięty został konkurs na temat „Mój najciekawszy proces sądowy”. Przyznano trzy nagrody. Zorganizowane zostały spotkania autorskie w lokalu Biblioteki Adwokatury OBA.

VI. Wydział Historii Adwokatury działający w ramach Ośrodka Badawczego Adwokatury prowadził prace redakcyjne nad Słownikiem Biograficznym Adwokatów Polskich. Wydany został w 1988 r. 1 zeszyt II tomu Słownika, obejmującego biografie adwokatów zmarłych od stycznia 1919 r. do stycznia 1945 r. W opracowaniu jest czwarty zeszyt „Szkiców z dziejów adwokatury”. Szkice stawiają sobie za cel gromadzenie i publikowanie przede wszystkim źródeł, dokumentów, pamiętników i przyczynków historycznych odnoszących się do historii adwokatury polskiej. Materiały te stanowią pracę przygotowawczą do opracowania w przyszłości „Historii adwokatury polskiej”.

VII. W Bibliotece Adwokatury Polskiej są poważnie zaangażowane prace związane z opracowaniem Bibliografii Prawniczej z przeznaczeniem jej do komputeryzacji. Będzie to bardzo nowoczesne opracowanie zawierające około 5000 pozycji.

VIII. Muzeum Adwokatury Polskiej wzbogaciło się w 1988 r. o bardzo cenne okazy, jak np. „Statua Regni Poloniae”. Muzeum prowadzi swoją działalność wystawienniczą i przygotowuje różne ekspozycje w ramach OBA.

IX. OBA rozpoczęła przygotowania i podjęła opracowania związane z II Sesją Naukową „Adwokatura w służbie nauki”.

B. Działalność wydawnicza

W roku sprawozdawczym Komitet Redakcyjny „Palestry” działał zgodnie z wytycznymi uchwalonymi w maju 1986 r., opierając się na wynikach krajowej narady korespondentów „Palestry”.

W związku z tym artykuły naukowe publikowane w „Palestrze” miały zawsze związek z praktyką adwokacką, natomiast publikacje dotyczące samorządu adwokackiego były — jak zawsze — odzwierciedleniem problemów adwokatury.

W okresie sprawozdawczym wydano 12 numerów pisma, w tym 3 numery podwójne, 1 regionalny „lubelski” oraz specjalny numer jubileuszowy (nr 11—12) z okazji 70-lecia niepodległej Adwokatury Polskiej.

W ramach „Biblioteki Palestry” wydano następujące publikacje:

- 1) „Zbiór zasad etyki adwokackiej i godności zawodu” (z 1988 r.),
- 2) „Ochrona prawa nabywcy pojazdu mechanicznego z wadami” Mirosława Nestorowicza (wydanie II uzupełnione),

- 3) „Palestra Literacka” (do nru 5/88),
- 4) „Umowa o pracę za granicą w zakresie budownictwa eksportowego” Janiny Kruszewskiej.

Z ciekawą inicjatywą wydawniczą wystąpiło Prezydium Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie, powołując komitet redakcyjny warszawskiego numeru „Palestry”, który ma być redagowany przez młodych adwokatów i aplikantów adwokackich. W roku 1988 odbywały się zebrania tego komitetu, w czasie których opracowano założenia programowe numeru i omawiano napływające teksty. Przeprowadzono także w gronie redakcyjnym interesujące dyskusje o systemie szkolenia aplikantów adwokackich oraz o przyszłości zawodu adwokata. Niestety, w projektowanym numerze — wskutek jego objętości — nie udało się umieścić wszystkich tekstów. Numer ten, redakcyjnie dawno już gotowy, ukazał się na początku 1989 r. Praca przy redakcji tego numeru „Palestry” była niewątpliwie interesującym doświadczeniem, które wykazało, że wśród młodzieży adwokackiej jest bardzo duże zainteresowanie możliwością przedstawienia swoich poglądów dotyczących prawa pozytywnego, zawodu adwokata, korporacyjnych spraw adwokatury, a nawet popularyzowania wyników badań naukowych.

9. Sport w adwokaturze

Po raz pierwszy składamy w osobnym rozdziale sprawozdanie z działalności sportowej, którą Zespół do Spraw Sportu przy NRA prowadził w roku minionym. Czynimy to dlatego, że była ona wyjątkowo ożywiona i że dla fizycznej kondycji adwokatów może mieć istotne znaczenie.

Wśród imprez ogólnopolskich należy wymienić:

- X Mistrzostwa Narciarskie,
- X Mistrzostwa Tenisowe,
- VI Biegi Przełajowe,
- Rajd po Górach Białskich oraz
- Rejs Żeglarski na Jezioraku.

Adwokatom udostępniono bazę wypoczynkową Ministerstwa Sprawiedliwości, a Przewodniczący Komitetu d/s Młodzieży i Kultury Fizycznej przyznał niektórym członkom zespołu odznaczenia resortowe.

10. Zakończenie

Rok 1989 jest okresem kończącym kolejną kadencję Naczelnej Rady Adwokackiej. Zostanie on poświęcony na kontynuowanie i zakończenie działań kadencyjnych, a także na przygotowanie następnego Zjazdu Adwokatury.

Niezależnie od tego podejmujemy jednak problemy, jakie nasuwa życie. Jednym z nich, może najistotniejszym, jest potrzeba rozpowszechniania i pogłębiania wśród adwokatów znajomości prawa gospodarczego po to, by przedstawiciele palestry w możliwie najlepszym stopniu mogli służyć obsłudze prawnej w warunkach pojawiania się nowych potrzeb wynikających z ustawy o działalności gospodarczej.

Rok 1989 będzie także okresem kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu PRL. Ambicją naszego samorządu powinno być aktywne włączenie się do tej akcji. Nowe czasy i wiążące się z nimi nowe problemy sprawiają, że wśród adwokatów uwidacznia się wzrost zainteresowania sprawami publicznymi. Byłoby pożądane w imię interesu publicznego, aby wśród reprezentacji społeczeństwa, która zasiądzie w nowym parlamencie, znaleźli się również adwokaci. Nigdy bowiem nie szczędzili oni trudu dla dobra wspólnego w ważnych dla narodu i państwa okresach. Adwokatura i jej samorząd chcą w bieżącym 1989 roku swą pracą na rzecz porządku prawnego i społeczeństwa przyczynić się nade wszystko do pełnej realizacji koncepcji państwa prawem stojącego.

Naczelna Rada Adwokacka będzie realizować w 1989 r. następujące naczelne zadania:

- 1) doskonalenie zasad udziału adwokatury i jej samorządu w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w tworzeniu i stosowaniu prawa z położeniem akcentu na obowiązki obywatela wobec państwa i społeczeństwa,
- 2) doskonalenie zasad wykonywania zawodu adwokackiego przez intensyfikację wszelkich form doskonalenia zawodowego adwokatów oraz kształcenia i wychowania aplikantów adwokackich ze szczególnym uwzględnieniem doskonalenia w zakresie prawa gospodarczego w związku z nowymi zadaniami adwokatury wynikającymi z ustawy o działalności gospodarczej oraz ze związanymi z nią reformami,
- 3) czuwanie nad poziomem etyki adwokackiej i godności zawodu,
- 4) współpraca z szeroko pojętym środowiskiem prawniczym, z organami władzy i administracji państwowej oraz z organizacjami politycznymi i społecznymi,
- 5) pogłębianie zasad samorządności we wszystkich ogniwach adwokackich, a zwłaszcza w okręgowych radach adwokackich i w zespołach adwokackich,
- 6) kontynuowanie prac nad poprawą warunków lokalowych zespołów adwokackich ze szczególnym uwzględnieniem remontu starych i budowy nowych pomieszczeń na ten cel,
- 7) dalsze działania w kierunku poprawy sytuacji życiowej i finansowej adwokatów emerytów i rencistów,

- 8) współpraca z adwokatami zagranicznymi i z międzynarodowymi organizacjami adwokackimi ze szczególnym uwzględnieniem kontaktów z adwokatami państw socjalistycznych,
- 9) praca nad przedstawionymi jej do zaopiniowania tworzącymi się aktami prawnymi,
- 10) szeroko pojęty udział adwokatury w tworzącym się nowym modelu państwa prawnego m.in. przez uczestniczenie w pracach legislacyjnych oraz w kampanii wyborczej przedstawicieli adwokatury do obu izb przyszłego parlamentu.

Powyższe sprawozdanie NRA rozpatrywane było na posiedzeniu Komisji Prawnej Rady Państwa w dniu 6.V.1989 r. oraz na posiedzeniu plenarnym Rady Państwa w dniu 8.V.1989 r. Oba posiedzenia były poświęcone ocenie działalności adwokatury w r. 1988.

W toku dyskusji na posiedzeniu Komisji Prawnej Rady Państwa głos zabierali: Sekretarz Rady Państwa Z. Surowiec oraz członkowie Rady Państwa: S. Zawadzki i Z. Komender. Spoza Rady Państwa głos zabierali obecni na posiedzeniu podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości J. Musioł i Prezes Sądu Najwyższego J. Żak. Obszerny komentarz do działalności adwokatury w okresie sprawozdawczym przedstawił Prezes NRA adw. dr K. Łojewski.

Na posiedzeniu plenarnym, po wysłuchaniu dodatkowych wyjaśnień Prezesa NRA, Rada Państwa dokonała następującej oceny sprawozdania i działalności adwokatury w 1988 r.:

- 1) sprawozdanie jest dokumentem wszechstronnym, obejmującym wszystkie dziedziny działalności adwokatury i jej samorządu;
- 2) nowa sytuacja będąca wynikiem liberalizacji życia gospodarczego (zwłaszcza w związku z ustawą o działalności gospodarczej) powinna inspirować adwokatów do rekonstrukcji modelu świadczenia pomocy prawnej. Pomoc prawna będzie bowiem obejmowała podmioty gospodarcze w ramach ich działalności na tle powyższej ustawy. Powstaje zatem nowa forma wykonywania zawodu adwokackiego w ramach spółek i spółdzielni, obejmująca nowe obszary spraw i zagadnień;
- 3) zalecenia Rady Państwa dotyczące liczby adwokatów, wynikające z oceny sprawozdania za rok 1987, zostały wykonane w nieznanym zakresie. Nowy model wykonywania zawodu będzie wymagał dalszego powiększenia kadr adwokackich zdolnych do świadczenia pomocy prawnej we wszystkich dziedzinach prawa;
- 4) do końca roku bieżącego Minister Sprawiedliwości powinien opracować nowy system opłat za czynności adwokackie oparty na zasadzie umownego określenia honorarium. Do czasu ostatecznego uregulowania tego problemu Minister Sprawiedliwości

- powinien co kwartał w drodze obecnego rozporządzenia podwyższać wysokość stawek zgodnie ze wskaźnikiem indeksacji;
- 5) samorząd adwokacki powinien w dalszym ciągu doskonalić dotychczasowe formy wykonywania zawodu ze szczególnym uwzględnieniem dominującej pozycji zespołów adwokackich, które powinny podlegać normalnemu w obecnych warunkach procesowi specjalizacji w świadczeniu usług prawnych, w tym specjalizacji w zakresie prawa gospodarczego;
 - 6) Rada Państwa ocenia pozytywnie działanie samorządu w zakresie szkolenia zawodowego, dbałości o poziom etyki zawodowej oraz udziału w procesie tworzenia prawa w ramach współpracy z organami administracji i z Sądem Najwyższym. Szczególnie cenny wkład wniosła adwokatura wspólnie z Sejmem PRL w tworzenie komputerowego systemu informatyki prawnej;
 - 7) zawarte w końcowej części sprawozdania postulaty i zadania na rok 1989 zasługują na pozytywną ocenę.

Notatkę sporządził K.Ł.

B. UCHWAŁY NACZELNEJ RADY ADWOKACKIEJ

1.

UCHWAŁA NR 3/VIII/89

**Naczelnej Rady Adwokackiej,
podjęta w dniu 25 lutego 1989 r.**

**w sprawie rehabilitacji osób represjonowanych w okresie
stalinowskiego bezprawia***

Adwokatura polska przez cały czas swego istnienia i działalności w niepodległym Państwie Polskim była i jest szczególnie uczulona na ochronę praw i wolności obywatelskich, upatrując w nich najwyższych wartości, z jakich może korzystać człowiek we współczesnym świecie. Wartości te zostały w okresie tzw. wypaczeń stalinowskich do roku 1956 pogwałcone przez działalność organów bezpieczeństwa publicznego, informacji wojskowej, prokuratury, sądów oraz Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym. Organy te wyrządziły niepowetowane krzywdy obywatelom naszego kraju, w tym bohaterom walki podziemnej z okupantem, przy czym tylko nieliczni z nich doczekali się indywidualnej rehabilitacji oraz zadośćuczynienia za doznane krzywdy. Szczytowymi aktami bezprawia były procesy karne, w których osoby skazane na śmierć do dnia dzisiejszego nie mają własnych grobów.

* Zgodnie z uchwałą Plenum NRA nr 6/VIII/89 z dn. 25.II.1989 r. uchwała ta (tj. nr 3/VIII/89) przekazana została uczestnikom „okrągłego stołu”.